Nro 97.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

z Wilna VS. 24. Sierpnia NS. 4 Września. 1799. we Srzode

z Petersburga VS. 12 NS. 23. Sierpnia.

Garnizonowego regimentu Baskakowa Major Riman naznacza się onego Kommandorem. JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI General Adjutant Uwarow został Szefem Kawaler gardow; poprzednik zaś iego General Major Xiąże Dołhorukow 4. umieszczony iest w Korpusie Generała Lieutenanta Rimsko-Korsakowa. Stanu Konsiliarz Kromin sprawować będzie obowiązek Heroldmeystra; Stanu Konsiliarz Duchownicki Ober Prokurora w 4. Senatu Departamencie.

z Wiednia 21. Sierpnia z Gazety Wiedeńskiey.

Stany Szląska Austryackiego, daiąc znamienity dowod przywiązania i wierności dla Monarchy i Oyczyzny, na wniesienie Gubernatora Prowincyi, przez Deputatow zgromadzonych w Opawie, ofiarowały oprócz wypłacenia woienney pożyczki, dać nadzwyczayny podatek Cesarzowi Jmci, wynoszący 100 tysięcy złotych Ryńskich. Przyiął ochotę poddaństwa Cesarz Jmć łaskawie; Stanom zaś Prowincyi Szląskiey ukontentowanie swoie oświadczyć raczył.

Od Arcy Xiążęcia Karola przysłane rapporta pokazuią, że do d. 9. Sierpnia nic się nie stało w Szwaycarach. We Włoszech zaś Feld Marszałek Suworow postanowiwszy opanować twierdzę Serravalle, kazał onę zamknąć diwizyi Xiążęcia Bagrationa; do Novi zaś poszedł General Szweykowski i Mitrowski dla odparcia nieprzyiacielskich straży, między pomienionemi dwoma mieyscami utrzymuiących kommunikacyą. Połkownik Rossyiski Harding obleżeniem kierował; które dość krótkie było.

D. 5 zaczeliśmy strzelać do Serravalle; tegoż dnia pomnożono korpus obserwacyine w okolicach Novi kilko regimentami, ponieważ nieprzyiaciel czynił poruszenia znać daiące, iż odsiecz oblężonym dać zamyślał. Po kilkogodzinnym bombardowaniu garnizon z 50 żołnierza złożony w niewolę poszedł; znaleźlismy w twierdzy dział 14 wiele ammunicyi i żywności. Ważnieysze dziś oblężenie zatrudnia wcyszko zkombinowane.

Opasana iest Citadella Tortony, wysypane szańce, założone batterye; a chóciaż grunt iest skalisty, a nieprzyiaciel strzela bezprzestannie, spodziewamy się wkrótce odebrać wiadomość o poddaniu się twierdzy. Nieprzyiacielscy wodzowie ściągneli wiele woysk na prawe skrzydło, zamyślaiąc podobno coś przedsięwziąć w dolinie Bormida. Dla tego Hrabia de Bellegarde ruszył z Gamalero do Trezo, główną zaś kwaterę do Novi przeniesiono.

Z drugiey strony General Klenau postępuiący za nieprzyiacielem od Toskanii do Kraiu Liguryiskiego, zdobył Sarzana, Ula, Sarzanella, i Lerici, tak dalece, iż nieprzyiaciel zatrzymał się tylko w S. Maria nad odnogą Spezzia. W całych Włoszech nie zostało dziś zprzymierzeńcom do wzięcia, iak tylko: Ankona, Civitavechia, S. Angelo, część zachodnia kraiu Liguryiskiego, Coni, i Tortona.

z Londinu 13 Sierpnia z Gazety Hamburgskiey.

Admiralicya rapport odebrała, że Lord Keith zgromadziwszy 30 Okrętow liniowych, wiatrem przeciwnym długo wstrzymany, przeszedł nakoniec ciaśninę Gibraltarską, i w pierwszych dniach teraznieyszegom. ukazał się niedaleko przygórka S. Wincentego. Mamy nadzieię, że wkrótce połączony z Flottą w Torbay zgromadzoną, zniszczy nieprzyiacielskie zamysły. Te zaś iakie są, dotąd nie wiadomo; zdaie się iednak rzecz pewna, iż zkombinowane eskadry zawineły do Brestu.

Rząd nasz pewnym bydź musi, że ztamtąd nigdy albo wynidą bardzo nie rychło; ponieważ statkom do taiemney wyprawy przygotowanym, pod żagle wychodzić roskazał. Już iest na morzu pierwsza diwizya pod Generałem Abercromby; ta wiezie do Hollendrow odezwę wyrażaiącą że Angielskie i zprzymierzone woyska zamy-

ślaią ich wyrwać z haniebney niewoli; ktokolwiek złączy się z nami otrzyma nadgrodę; lecz obywatele którzy Francuzom pomagać będą, nie powinni spodziewać się przebaczenia żadnego.

Głoszą że Xiąże d' Orange Stadhuder za woyskiem poiedzie. Oprócz tey wyprawy, W. Britannia przedsiębierze inną na lądzie nie mniey ważną. Na przywrócenie Stadhudera 40 tysięcy żołnierza daiemy; Graf d' Artois i Xiąże Bourbon 15 tysięcy Szwaycarow żołdem Angielskim utrzymywanych mieć będą; wkrótce wyieżdżaią do Niemiec; za niemi Xiąże de Laval, Hrabiowie Vaudreuil, Esears, Biskup d' Arras, i wiele innych emigrantow Francuzkich.

Słychać że General *Pichegru* w tey armii nowey służyć będzie. Oprócz tego 15 tysięcy Szwaycarow znaiomy Steiguer, niegdy urzędnik przez Francuzow z Berne wygnany, pod kommendą mieć będzie. Lord Mulgrave poiechał dla umówienia się z Arcy Xiążęciem Karolem względem przyszłey kampanii. Słowem teraz W. Britannia pokaże światu całemu, iakie są iey dostatki, potęga, i chęć służenia dobru powszechnemu.

Od Lorda Nelson przysłany rapport zawiera w sobie iakim sposobem, Stolica Neapol wydartą została nieprzyiacielowi. Straż przednia armii Kardynała Ruffo z kilkuset żołnierzy Rossyiskich złożona, wszystkie trudności uprzątnęła. Kardynał nie maiąc żadney wiadomości o Flotcie naszey, dał kapitulacyą Francuzom i Neapolitańskim patryotom; wszyscy razem na statkach w porcie Toulońskim wysadzeni bydź mieli.

Wkrótce potym przybywszy do Neapolu Król Jmć Dwóch Sicilii, nie potwierdził pomienioney umowy; Francuzow odesłano do Oyczyzny; rokoszanom przed sądem stawać kazano. Xiąże Caraccioli i Biskup de Capri śmierć haniebną ponieśli. Pierwszy lat 30 wiernie służył, za Monarchą udał się do Sicilii, zkąd za pozwoleniem dla ocalenia maiątku powróciwszy do Neapolu, nieszczęśliwie przyiął kommendę flottilli Republikantskiey. Capua i Gaeta twierdze Francuzom pozostałe są iuż oblężonemi.

Powiadaią że General Abercromby na przód wyląduie na wyspie Walcheren; co gdy się stanie, pośpieszy na pomoc Xiąże d' York z 20 tysiącami. W portach Batawskich teraz iest uzbroionych bardzo wiele okrętow liniowych i fregat, które czekaią w gotowości na przybycie zkombinowaney flotty, spodziewamy się uprzedzić połączenie sił nieprzyiacielskich. Mówić nie przestaią, że Lord Duncan obeymie główną kommendę w kanale. Port Batawski Texel 24 okrętami iest zamknięty.

Tippo Saib w bitwie 6 Marca stoczoney miał stracić 3 tysiące żołnierza. Na Duńskim okręcie z Tranquebar przesłał bogate podarunki Direktorom do *Paryża*. Rozumiemy, że woyska nasze stolicę iego Seringapatnam d. 21 Marca wziąć musiały. Z drugiey strony armia na brzegach Malabarskich zgromadzona, szybkim krokiem zbliża się do Królestwa Maysour. Na mieyscu Lorda Howe, pierwszym Admirałem Angielskiey flotty został Barrington.

z *Paryża* 13 *Sierpnia z Gazety Frankfortskiey*.

Telegrafem odbieramy wiadomość, że d. 9 i 10 zkombinowana Francuzko Hiszpańska flotta do portu Brestenskiego zawinęła; czyli wynidzie na iaką wyprawę, rzecz niepewna; to nie wątpliwa, iż okręta Hiszpańskie lepsze dziś są i prędzey płyną niż nasze, co przypisuią niektórzy iednemu z naszych współziomkow, który przez Karola 3 do służby przyięty, po zakończeniu Amerykańskiey woyny, statkom Hiszpańskim dał nową postać.

Zadnego ieszcze skutku nie sprawiło powstanie Direktorow przeciwko Jakobinom; ci z swoiey strony nie więcey dokazali, usiłuiąc lud podburzyć. Paryżanie doświadczeniem tylekroć nieszczęśliwym nauczeni, ozięmble poglądaią na podłe intrygi dowodców niespokoynych. Od armii naszych nie odbieramy żadney wiadomości; co pokazuie iż rząd nie mógł, iak obiecywał rozpocząć zaczepną kampanią we Włoszech i Szwaycarach.

Jeden Officyer z Genui pisał do Oyca swoiego. Zewsząd, powiada, oskoczeni iesteśmy; upada Kolos Francuzkiey potęgi; ziemię Włoską tak pracowicie podbitą, w kilku niezpełna miesiącach traciemy, Kommissarze i łupieżcy zhańbili narod nasz u mieszkańcow kraiu tego. *Powracamy* do oyczyzny; żołnierze bez szeląga iednego; lecz przynaymniey wolni od wstydu i zbrodni.

General Bernadotte z własnego doświadczenia wiedząc naylepiey, w iakim niedostatku odzienia, żołdu, i żywności woyska nasze utrzymywane były ciągle od r. 1792, aż do zagaienia teraznieyszey kampanii zostawszy Ministrem woiennym stara się usilnie ażeby dziś przynaymniey żołnierzowi na niczym nie zbywało. Do Włoch, Szwaycarow, i Departamentow Zachodnich codziennie widziemy wychodzące transporta, mundurow, pieniędzy, i innych potrzeb.

Nie dawno ieszcze Massena pisał do Administratorow *Prowincyi* Franche Comté prosząc o chleb dla 100 tysięcy Francuzow pod kommendą iego będących, którym z głodu umierać przychodzi. Cały ten nierząd liwrantom przyznano; dziś prawo zabrania, ażeby żaden z Direktorow, Ministrow, i Reprezentantow, sam przez się ani przez przyiaciół nie należał do zakupowania i przedawania Rzeczy tego wszystkiego, co się liczy w rzędzie potrzeb żołnierskich.

W Departamentach bliższych granicy Hiſzpańſkiey nieokazuie młodź ochoty do ſłużby woyſkowey; w zachodnich Szuanowie nie przeſtaią grozić wzruſzeniem domowey ſpokoyności. General Touſsaint piſał 14 Maja z wyſpy S. Domingo do Adjutanta ſwoiego Case bawiącego w naſzey ſtolicy. Wiem, powiada, iż osobiści nieprzyiaciele usiłowali mnie oczernić, roz głaſzaiąc, żem chciał bydź niepodległym. Lecz wzgardzić trzeba potwarzą.

*P*okaże ſię po chwili, że Oyczyzna lepſzego obrońcy niemiała nad Generała Touſsaint. Chwalę pismo twoie do kupcow Francuzkich. O gdyby kiedyżkolwiek handel w oſadach wyſpy tey wſkrzeſić potrafili. Lecz niewidoma ręka wſtrzymuie ich ochotę; nie mamy potrzebnego z Europy zaſilenia; *P*aryż nie maiąc kommunikacyi z wyspą S. Domingo, nie zna ſtanu iey prawdziwego. Bardzo ubolewam, że Reprezentantow naſzych do Rady 500 ieſzcze nie przyięto.

Klub Jakobińſki w Bordeaux głośno pochwalił Roberſpierra przydaiąc, iż R*P*te zbawioną nie będzie, póki nie przyimie iego konſtitucyi. W tymże mieście i w Amiens przyſzło do krwawych rozruchow. Wszędy lud woła: niech zginą Jakobini; lecz urząd nie dopomaga obywatelom; owszem w Amiens zdaie ſię ſprzyiać Klubiſtom, między których nawet broń rozdał. Tu kilka osob raniono. Co ſię ſtało w Bordeaux, nie wiemy dokładnie.

Goniec ze Włoch przysłany doniosł, iż General Championnet na czele 20 tyſięcy żołnierza usunowszy forpoczty nieprzyiacielſkie, poſtąpił do Coni. Wiele konnych i pieszych regimentow za nim z Grenoble ruszyło. Dzień 10 Sierpnia uroczyſtym obrządkiem był obchodzony w naszey ſtolicy. Prezydent Direktoryatu Sieyes całą mowę wymierzył przeciwko zgromadzeniom Jakobińſkim. Uwagi iego z ukontentowaniem pzyięte zoſtały.

Nie wiadomo czyli akt oſkarżenia przyięty lub odrzucony będzie. Wielu reprezentantow dowodziło, że bywſi Direktorowie bardziey nieſzczęśliwemi są niż winnemi, że niektóre ich poſtępki zgromadzenie prawodawcze pochwaliło; że namawiaiąc Merlina i Lareweillere do złożenia urzędu dobrowolnie, rada 500 przyrzekła, iż niczego w takim razie lękać ſię nie powinni. Sądzić Direktoryat cały nie ieſtże to wyrok pisać przeciw RPtey: Słowem prawdę powiedział niedawno Scherer, że gdy ieſt tak wielu przeſtępcow, kary żaden obawiać ſię nie może.

Tym czasem nie zapominaią o sobie bywsi Direktorowie. Lareveillere wydał obszerne pismo na własną obronę. Dowodzi, że ſam Buonaparte wymyślił i doradził Egiptſką wyprawę; nie było zamiarem naſzym wpaść po nieprzyiacielſku do tey krainy, lecz tylko woyska do Indyi przez Egipt zaprowadzić. Bitwa w Abukir przegrana Turkow do wypowiedzenia nam woyny pobudziła. Tu Direktoryat nie złamał Konſtitucyi, a zgromadzenie prawodawcze wyrzekło, że armia wschodnia dobrze ſię zasłużyła RPtey.

Względem kłótni z Ameryką Północną, Direktoryat poſtępował z tak wielkim umiarkowaniem, iż nakoniec Stany Ziednoczone 3 Miniſtrow do traktowania o ugodę wyznaczyły. Do zamieszania w Szwaycarach domowego wpływać Francyi trzeba było koniecznie. ponieważ byliśmy gwarantami niepodległości Vaud powiatu przeciw przemocy Berneńczykow. Brune nie wprzód kazał Schavenbourgowi attakować Szweycarow, aż odrzuciwszy ugodę ci do naszego żołnierza ſtrzelać zaczeli.

Jeżeli zaś Miniſtrowie i Wodzowie Francuzcy u Batawow, Cisalpinow, Rzymian, i Ligurow, Konſtitucyą po kilkakrotnie odmienili; wiedzieć trzeba że wszyſtkie te narody orężem podbite, miały wprawdzie Konſtitucyą, lecz tymczasową tylko: Francya zatym iako wszyſtkiemi opiekuiąca ſię, wszyſtkim też mogła nadawać prawo nowe według upodobania ſwoiego. Ześmy nakoniec do woyny gotowemi nie byli, niema w tym winy Direktorow. Póki trwał Kongreſs w Raſtadzie, nie wypadało woyska pomnażać; gdyby albowiem to uczyniła władza wykonawcza nadto wcześnie, mówionoby zapewne, że woynę nieśmiertelną mieć chcemy.

Z Valence pisano d. 1 Sierpnia. Ociec S. znayduie ſię w mieście naszym. Na wiazd iego zgromadziły ſię zewsząd niezliczone tłumy ludu. Kareta zamknięta była; ſzemrało pospólſtwo. oświadczaiąc głośno, iż chce widzieć koniecznie Oyca S. Zatrzymano więc poiazdy. Lud uyrzawszy *Piusa* 6 padł na kolana prosząc o błogosławieńſtwo, i otrzymał. Ubolewali zatym wszyscy nad nieszczęśliwym ſtanem i niewolą iego.

Ociec S. z wielką umysłu ſtatecznością ręce podniosłszy ku Niebu znać dawał, że taka podobno ieſt wola Naywyższego, którey chętnie ſię poddaie. Lud cały rzewnie płakał. Stanoł Pius 6 w Domie rządowym. Oddano mu liſty od Bankierow Lyońſkich, którzy mu ofiaruią ſummy iakich tylko potrzebować może. Powſtała sprzeczka miedzy urzędnikami. Jedni bowiem chcieli Oyca S. traktować z przyzwoitym względem; drudzy przeciwili ſię ich woli. Wygrali pierwſi. Lękamy ſię iednak, aby w krótce Pius 6 nie wyiechał do Dijon.

Jeden z Korsarzow naszych schwytał Angielſki ſtatek, na którym między innemi znaydował ſię Emigrant Xiąże de Mortemar. Tego do Havre zaprowadzono. Słychać że woyſka zkombinowane zaſtąpiły gó-

rę S. Bernarda. Jak tylko Rada starszych w prawo zamieniła rezolucyą względem przymuszoney pożyczki na rzecz skarbową 100 millionow, natychmiast maiętnieysi Obywatele stolicę naszą gromadnie opuszczać zaczęli.

Zadziwiła tu wszystkich niespodziewana wiadomość o poddaniu twierdzy Mantuańskiey. Minister woienny pisał do Generała Joubert, ażeby Kommendantow do Sądu w Grenoble odsyłał. Macdonald dla słabości zdrowia służbę porzucił. Lefevre został Kommendantem w naszey stolicy; Beurnonville Inspektorem iazdy, Hatry piechoty w Departamentach wnętrznych rozłożoney. 53 kompaniom weteranow pośpieszać kazano do Włoskiey granicy.

z Werony 6 Sierpnia z Gazety Hamburgskiey.

Słychać że woyska zkombinowane szturmem zaięły wąwoz Liguryiski Bocchetta. Generał Kray wyiechał do głowney Kwatery Feld Marszałka Suworowa; kilkanaście batalionow z pod Mantui za nim pośpieszyło; reszta podobno w liczbie 20 tysięcy żołnierza poydzie do Szwaycarow. Z drugiey strony ponieważ Generał Joubert objął Kommendę i znaczne odebrał posiłki, spodziewać się trzeba ważnych rapportow.

Według listow odebranych z Neapolu, Krol Jmć Dwoch Sicilii po poddaniu się miasta stołecznego odieciał do Palermo, powrócić maiąc, gdy kray zupełnie uspokoiony będzie. Uniwersytas w Pawii skassowaną została, ponieważ Nauczyciele oświadczyli się za rządem Demokratycznym wten czas, gdy woyska Francuzkie do Lombardyi wkraczały. Regiment Belgiojoso przywrócić kazano w Medyolanie. Już Arcy Biskup chorągwie poświęcił.

z Bononii 24 Lipca z Gazety Frankfortskiey.

Diwizya woysk Austryackich niedawno ztąd ruszyła do Ankony. Insurgenci Toskańscy wygnali Francuzow z Perugia, Foligno, Macerata. Kardynał Ruffo zbliża się ku Rzymowi. Z Terraciny pisał do Kommendanta zamku S. Anioła; natychmiast Konsulowie wyiechali do Ankony. Pomieniony zaś kommendant do twierdzy swoiey zprowadzać kazał iak naywięcey żywności. Też się dzieie w Civitavecchia która dziś iest przysposobiona do obrony.

z Livorny 23 Lipca z Gazety Hamburgskiey.

Dnia wczorayszego przybył do nas garnizon Francuzki z Portoferraio, złożony z 500 Francuzow i 300 Piemontczykow: ostatni wnet zaciągneli się pod chorągwie Cesarza Jmci, pierwszych odesłano do Pisy. W Luce stoi załoga Austryacka; rząd dawnieyszy odzyskała Lukka. Nieprzyiaciel nie tylko opuścił całe Xięstwo Toskańskie, ale nawet część wschodnną Genueńskiego kraiu; 16 tysięcy Cesarskiego żołnierza wprowadził do niey Generał Klenau.

z Tryestu 29 Lipca z Gazety Frankfortskiey.

Krol Jmć dwoch Sicilii d. 15 siadł na okręt Lorda Nelson maiąc powracać do Palermo, zkąd zabrawszy Krolową i całą familią, wiazd uroczysty ma odprawić w spokoynieyszym czasie do swoiey stolicy. W zamku S. Elme Kardynał Ruffo między więźniami znalazł brata swoiego. Skarb S. Januariusza do 6 millionow dukatow szacowany został nietknięty. Podobno Francuzi zabierać onego niesmieli dla boiaźni ludu. Słychać że Gaeta się poddała.

z Berne 1 Sierpnia z Gazety Frankfortskiey.

Powstaią kłótnie u nas między zgromadzeniem Prawodawczym i władzą wykonawczą. Na wczorayszym posiedzeniu z Reprezentantow niektórzy Direktorom wyrzucali marnotrawstwo dobr zwanych narodowemi w Cantonie Solothurn i Powiecie Dornach. Odpowiedział Direktoryat, że wymówka niesprawiedliwa iest, ponieważ Prawodawcy rzecz całą zbudowali na płonnych domysłach, i nierzetelnym doniesieniu.

Od brzegow Menu 12 Sierpnia z Gazety Hamburgskiey.

Donoszą z Neuwied, że Margrabia de Chasteler brat Generała poległego niedawno pod Alexandryą, aresztowany przez Francuzow w Ehrenbreitsteinie, uszedł szczęśliwie z więzienia. Seym Rzeski w Ratisbonie postanowił oddać zupełne Cesarzowi Jmci staranie dochodzenia sprawcow mordu popełnionego pod Rastadem. Chociaż pisma Francuzkie nieraz głosiły, że Massena attakować będzie Austryakow; rozumiemy iednak że ten wódz wkrótce opuści kray Szwaycarski, iesli prawda iest, że woyska zkombinonane Ren przechodzić będą w Alt Brisach.

z Algesiras 23 Lipca z Gazety Hamburgskiey.

Admirał Lord Keith chciał temi dniami przechodzić Gibraltarską ciaśninę; ma przy sobie 36 Okrętow liniowych. Zamiarem iego było ścigać Flottę zkombinowaną, która z portu Cadix niedawno wypłynęła na Ocean. Nieszczęściem wiatry przeciwne zatrzymały Anglikow; przez co Admirałowie Bruix i Massaredo będą mieli sposobność trafić spokoynie do Brestu.

Nro 97.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

z Wilna VS. 24. Sierpnia NS. 4. Września 1799. *we Srzodę*

z Klotten 7 Sierpnia z Gazety Frankfortskiey.

Armia Auſtryacka wkrótce po tak dłu gim ſpoczynku, powtóre czynną kampanią ma zagaić. Dnia wczorayszego Arcy Xiąże Karol, który teraz ieſt w naylepszym zdro wiu, wyieżdżał na obserwacyą nieprzyia- cielſkich ſtanowiſk; i ledwie powrócił do główney kwatery o godzinie 10 wieczorem. Żywności mamy doſtatek; przeciwnie zaś w obozie Maſseny głod panuie, żołdu tam nie płacą nikomu. Deszcz u nas prawie nie- uſtanny.

z Hagi 17 Sierpnia z Gazety Hamburgskiey.

Powszechna w Kraiu naszym trwoga krótko trwała. Dnia wczorayszego wszyſt- kie telegrafy razem po całey linii nadmor- ſkiey grać zaczeły, znać daiąc że na brze gach zachodnich ukazuie ſię flotta Angiel ſka, lecz w tak wielkiey odległości, iż licz- by i wielkości Okrętow rozeznać niepodo- bno. Wkrótce potym Telegrafy nic iuż nam nie donosiły; rozumiemy przeto, że Angielſka Flotta płynąc wzdłuż brzegow udała ſię w drugą ſtronę, o czym wkrótce pewniey wiedzieć będziemy.

Dziś iednak zbliżenie ſię ſił nieprzy- iacielſkich mniey czyni wrażenia na umy- ſłach, gdy iuż pewną wiadomość mamy, że zkombinowana Hiſzpańſko Francuzka flotta do Breſtu zawineła, zkąd wyſzedłszy pod żagle, czyli ukazać ſię zechce na brzegach Angielſkich, czyli też przybliży ſię do na- ſzych, może Batawow uwolnić; chociaż za- wſze nam lękać ſię trzeba drugiey flotty, która wkrótce ma przybyć z morza Bal tyckiego.

Jeżeli flotta poſiłkowa, którey wy- glądamy, na ratunek pośpieſzy, mamy na- dzieię, że okręta naſze w znaczney dość liczbie uzbroione w Texel, Hellvoetnys, i innych portach, kiedyż kolwiek czynnemi bydź zaczną. Słowem w naſtępuiącym ty godniu muſzą zayść koniecznie ważne przy padki, które łoś Batawow nieſzczęśliwych polepszą, albo też zgubią do końca Kray uciśniony. Jutro nowa gwardya narodowa ſłużbę czynić poczyna.

W niepewności co ſię z nami ſtanie za dni podobno kilka, obywatele niektórzy za- ſtanawiać ſię zaczeli nad losem przyſzłym Oyczyzny. Zawzięte niedawno na wspólną zgubę partye, zbliżać ſię wzaiemnie i iednać uſiłuią. Już nie lękamy ſię iak przedtym wnętrznych rozruchow. Anarchiſtowie po- dobno pragneliby wſzyſtko pomieſzać. Lecz ſtrona domowi Xiążąt d' Orange przychył- na, ſił codzieńnie nowych nabiera, od tego czaſu mianowicie, iak Syn Stadhudera przy był do granic.

Od granic Tureckich 1 Sierpnia z Gazety Frankfortſkiey.

Według liſtow odebranych z Conſtan- tinopola, biegała w tey ſtolicy pogłoſka, iż Angielſkie i Tureckie woyſka opanowały Rosette miaſto nad wschodnim uyściem Ni- lu położone w Egipcie. Porta, iak mówią, *Paſswano wi Oglou* dała kommendę w Bul- garyi, zlecaiąc onemu wytępienie łotrow Prowincyom uprzykrzonych, Ferman 5. Lipca datowany pełen ieſt wyrazow po- chlebnych dla Baszy Widdinu. Wątpią nie- którzy, żeby Paſswan doſkonale wypełnił rozkaz *Porty*.

Od Granic Szwaycarskich 6 Sierpnia z Ga- zety Frankfortskiey.

Z Berne często wysyłaią Francuzi woyſka ſwoie do kraiu Valais, obawiaiąc ſię podobno wtargnienia nieprzyiacioł od ściany Włoſkiey. Direktoryat Berneńſki przełożył zgromadzeniu prawodawczemu ko- nieczną potrzebę zabronienia wywozu do cudzych kraiow broni wszełkiey. Opisa- iąc niedawno, co mówił Rapinat przed Di- rektorami Szwaycarſkiemi R. 1798 opuści- liśmy okoliczność bardzo ciekawą. Nazy- wam ſię, rzekł odchodząc, Rapinat, i bądź- cie pewni, przydał ze śmiechem, iż bardzo rabować lubię.

z Moguncyi 12 Sierpnia z Gazety Frankfortskiey.

Wnętrzne i zewnętrzne twierdze miaſta naszego naprawuiemy z naywiększym pośpiechem. W Kościołach niektórych porobione kuźnie, w których kuią ogromne łańcuchy do zamknięcia Renu i Menu ſłużyć maiące, ieślibyśmy przymuszonemi byli wytrzymywać oblężenie. Woyſka Francuzkie, nie wszyſtkie iak mówiono, uſtąpiły na brzeg Renu lewy od Lahn i Nidda. Na mieysce bowiem iednych regimentow inne przybyły.

To ieenak prawdą ieſt, że Republikanci całą ſiłę zgromadzać zaczeli w okolicach Hochheim. Armia Reńſka zwana, znacznie ſię pomnaża, lecz tylko na brzegu lewym. Od Bingen do Worms i Spiry kray cały pełen regimentow konnych i pieszych. Chociaż mówią że wtargniemy raz ieszcze do Niemiec dla zrobienia dywersyi, nie widać przecie do tego przygotowania. Do twierdzy naszey codziennie przychodzą transporta broni, artilleryi, mianowicie zaś żywności.

z Turinu 2 Sierpnia z Gazety Frankfortskiey.

W nocy z d. 1 na 2 Auſtryackie woyſka z Piemontczykami połączone ſzturm przypuściły do ſtanowiſka dell' Ormo zaiętego przez Francuzow. Po uporczywey bitwie pierzchnoł nieprzyiaciel; ścigali ucie kaiącego zwycięzcy za rzekę Stura. Tu garnizon twierdzy Coni w pole wyſtąpił i naszych zatrzymał. Stanowiſko dell Ormo powtóre doſtało ſię Francuzom. Lecz wąwozy niedawno utracone, Fenetres i Fatieres wydarliśmy nieprzyiacielowi.

z Mediolanu 5 Sierpnia z Gazety Frankfortskiey.

Tortonę woyſka zkombinowane attakować zaczęły; ta twierdza iakożkolwiek obronna ieſt położeniem ſwoim na górze wysokiey, wkrótce iednak dobyta bydź musi. O zaięciu wąwozu Bochetta nie mamy urzędowego doniesienia. O tym nie wątpiemy, że wkrótce przyiść musi na granicach Liguryiſkich do walney rozprawy; szczęśliwego ſkutku dla nas potrzeba ſię ſpodziewać ponieważ wiadomo, iż *Francuzka* armia nie przechodzi 40 tyſięcy ludu; w tey zaś liczbie ieſt nie mało żołnierzy *Piemontſkich*, Szwaycarſkich, Cisalpińſkich, którzy nie pokazuią wielkiey ochoty do walczenia.

z Roveredo 8 Sierpnia z Gazety Frankfortſkiey.

Do wiadomych okoliczności o dobyciu Mantuańſkiey twierdzy naſtępuiace przyłączamy. Attillerya Ceſarſka tak wiele batteryi nieprzyiacielſkich zniſzczyła, iż po niektórych mieyſcach wały zupełnie zoſtały bezbronne, tak dalece że ſzturmować do twierdzy można było bespiecznie. Bramy Pradella i Puſterla zupełnie zburzone zoſtały; toż ſię ſtało z bliſkiemi domami; kilka nawet kościołow upadło. Wraz po wyiściu garnizonu Francuzkiego, mieszkańce Mantuańscy wywrócili drzewo wolności, niszcząc wszelkie znamiona rządu *Demokratycznego*.

z Colonii 13 Sierpnia z Gazety Courier du Bas Rhin.

Niedawno w mieście naszym kommendant Francuzki zabronił obywatelom przechodzić na prawy brzeg Renu. Wkrótci potym przywrócił kommunikacyą na prożbę Urzędnikow municypalnych. Dziś znowu przywrócił rzecz do ſtopnia pierwſzego. przyczyna tak częſtych odmian nie wiadoma. W kraiu Juliers powſtaią rozruchy. Zapobiegaiąc złemu, wyſłano 600 Francuzow dla zwiedzenia laſu, w którym ukrywać ſię mieli rokoſzanie; lecz tam nie znaleziono żadnego człowieka.

Armia Reńſką zwana codziennie poſiłki odbiera; ſtoią iednak regimenta na kantonach, i nie wprzód zgromadzać ſię powinny do obozow, aż dobrze wiadomo będzie Naywyżſzemu wodzowi, w którą ſtronę uderzyć zamyśla nieprzyiaciel.

W Departamentach Belgickich nie ma pokoiu. Powiękſzaią ſię w kraiu rozboie i mordy: puſtoſzeią wſie i miaſta. Wiele kaſs publicznych zebrali rokoſzanie, wiele pocztowych wozow rozbili. Urzędnicy nawet kraiowi bespiecznemi nie ſą. W okolicach Tongres i Corhesſen zgromadziło ſię naywięcey zbroynego ludu.